

Sygnatura akt II Ca 900/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Weronika Oklejak
Sędziowie:	SO Grzegorz Buła SR (del.) Krzysztof Wąsik (sprawozdawca)
Protokolant:	Agnieszka Zapalska

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2013 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa R. B.

przeciwko Towarzystwu (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie

z dnia 5 lutego 2013 r., sygnatura akt I C 223/13/K

1. oddala apelację;
2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 600 (sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sygn. akt II Ca 900/13

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 24 października 2013 r.

Powód R. B. żądał od strony pozwanej (...) Spółki Akcyjnej kwoty 65 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z odsetkami ustawowymi od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty. W uzasadnieniu pozwu podał, że na skutek wypadku komunikacyjnego w dniu 2 maja 2009 r. doznał obrażeń ciała oszacowanych przez komisję lekarską jako 41% uszczerbek na zdrowiu. Sprawca wypadku był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej u strony

pozwaney, która za doznaną krzywdę wypłaciła mu kwotę 35 000 zł. W ocenie powoda kwotą adekwatną było 100 000 zł, wobec czego przedmiotem pozwu jest zadośćuczynienie uzupełniające w wysokości 65 000 zł.

Strona pozwana (...) Spółka Akcyjna oddział w K. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu. Podniosła, że uwzględniając okoliczności i skutki zdarzenia wypłacone powodowi zadośćuczynienie było odpowiedniej wysokości.

Wyrokiem z dnia 5 lutego 2013 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 29 903,10 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 4 stycznia 2011 r. do dnia zapłaty (pkt I), oddalił powództwo w dalej idącym zakresie (pkt II) oraz zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 2 247,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt III).

W ocenie sądu rejonowego bezspornym było, że w dniu 2 maja 2009 r. w miejscowości Z. doszło do wypadku komunikacyjnego, w wyniku którego obrażeń ciała doznał powód. Sprawca wypadku E. C., który zmarł w szpitalu w dniu 30 maja 2009 r., posiadał umowę ubezpieczenia OC szkód komunikacyjnych zawartą ze stroną pozwaną. Strona pozwana uznała co do zasady swoją odpowiedzialność ze skutki zdarzenia i wypłaciła powodowi kwotę 36 096,90 zł tytułem zadośćuczynienia za ból i doznaną krzywdę.

Ponadto sąd rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W wyniku wypadku, powód doznał urazu wielonarządowego. Obrażenia te spowodowały u powoda długotrwały uszczerbek na zdrowiu na poziomie 33%. Powód bezpośrednio po zdarzeniu korzystał również z pomocy psychiatry. Powód w chwili wypadku miał 24 lata, był studentem. Przez okres ok. 7 tygodni po zdarzeniu powód był unieruchomiony w szpitalu i musiał korzystać z pompy odsysającej wodę z płuc. Po wyjściu ze szpitala przez okres ok. 2-3 miesięcy nie był w stanie samodzielnie chodzić, był poddawany rehabilitacji i musiał korzystać z opieki osób bliskich. Przed wypadkiem powód prowadził aktywny tryb życia. Powód nadal odczuwa bóle w okolicach barku, zwłaszcza przy skręcaniu ciała, miewa również depresyjne nastroje.

Oceniając rodzaj obrażeń i dolegliwości doznanych przez powoda, sąd oparł się na dowodach z przesłuchania świadków oraz opiniach biegłych sądowych.

Sąd rejonowy częściowo uwzględnił powództwo, jako podstawę rozstrzygnięcia wskazując art. 445 § 1 kc w zw. z art. 444 § 1 kc. Powołując się na stanowisko doktryny podał, że zadośćuczynienie pieniężne ma na celu złagodzenie cierpienia fizycznych i psychicznych, zarówno tych doznanych, jak i przyszłych, ma więc ono charakter całościowy. Uwzględniając całokształt okoliczności sprawy, w tym gwałtowny i traumatyczny charakter zdarzenia wywołującego szkodę, w którym śmierć poniósł kierujący pojazdem, długotrwałość doznanych dolegliwości, duże ich nasilenie i rozciągnięcie w czasie, młody wiek powoda, a także brak uszczerbku na zdrowiu o charakterze neurologicznym i psychiatrycznym oraz ustąpienie większości najbardziej uciążliwych objawów, sąd rejonowy doszedł do przekonania, że kwota 65 000 zł (36 096,90 przyznane w toku postępowania likwidacyjnego oraz 29 903,10 zł z roszczenia zasądzonego w niniejszym postępowaniu) stanowić będzie odpowiednie zadośćuczynienie za krzywdę i ból doznane przez powoda. O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 100 kpc.

Apelację od przedmiotowego wyroku wniosła strona pozwana, zaskarżając orzeczenie w części dotyczącej punktu I w zakresie odsetek ustawowych zasądzonych od dnia 4 stycznia 2011 r. oraz w zakresie punktu III. Strona pozwana zarzuciła wyrokowi naruszenie przepisów prawa materialnego a to art. 455 kc w zw. z art. 481 kc poprzez błędną jego wykładnię polegającą na przyjęciu, iż odsetki ustawowe powinny być zasądzone od dnia 4 stycznia 2011 r., podczas gdy prawidłowo winny zostać naliczane od dnia następującego po dniu wyrokowania, oraz art. 14 i art. 13 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych poprzez jego niezastosowanie. Strona pozwana zarzuciła także naruszenie przepisów postępowania tj. art. 100 kpc poprzez jego błędne zastosowanie przy uwzględnieniu, że zaskarżona część wyroku winna zostać oddalona. Apelujący wniósł o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w zaskarżonej części oraz zasądzenie kosztów postępowania za II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego, ewentualnie o uchylenie wyroku

w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w tym zakresie sądowi rejonowemu wraz z rozstrzygnięciem o kosztach za II instancję. W uzasadnieniu apelacji podniesiono, że konkretyzacja treści stosunku zobowiązaniowego, a w konsekwencji i należnego świadczenia z tytułu zadośćuczynienia powstaje dopiero w chwili wyrokowania, a istnienie świadczenia jest podstawowym warunkiem zastosowania przepisów art. 481 § 1 oraz art. 455 kc. Strona powodowa wywodziła dalej, że wyrok zasądający zadośćuczynienie ma charakter konstytutywny, wobec czego odsetki powinny być zasądzone od uprawomocnienia się wyroku, jako chwili wymagalności świadczenia i chwili kompleksowego ustalenia okoliczności wpływających na jego wysokość. Apelujący podniósł, że przyznanie odsetek za okres poprzedzający moment wyrokowania doprowadziłoby do nieuzasadnionego uprzywilejowania powoda i sprzeciwiało zasadzie, że suma odszkodowania nie może przewyższać wysokości szkody.

Odpowiedź na aplikację złożył powód, wnosząc o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Wskazał, że orzeczenie przyznające zadośćuczynienie ma charakter deklaratoryjny, a zobowiązanie do zapłaty zadośćuczynienia jest zobowiązaniem bezterminowym, do którego konkretyzacji dochodzi w wyniku wezwania wierzyciela do spełnienia świadczenia. Obowiązek zaspokojenia roszczenia o zadośćuczynienie z tytułu uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia staje się wymagalny z chwilą wezwania dłużnika do jego zaspokojenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd okręgowy dzieląc ustalenia faktyczne Sądu I instancji i przyjmując je za własne, uzupełnił jedynie stan faktyczny sprawy o dodatkowe ustalenia, poczynione na podstawie niekwestionowanych w toku postępowania dokumentów. Pismem z dnia 15 września 2009 r., jeszcze przed wszczęciem niniejszego procesu, powód wezwał stronę pozwaną do wypłaty odszkodowania. W odpowiedzi na korespondencję strony pozwanej z prośbą o konkretyzację roszczeń dotyczących wysokości zadośćuczynienia, pismem z dnia 2 grudnia 2009 r., powód określił wartość żądanego zadośćuczynienia na kwotę 150 000 zł i wniósł o niezwłoczną wypłatę wskazanej sumy.

Dowód: wniosek o wypłatę odszkodowania - k. 97;

pismo strony pozwanej - k. 96;

pismo powoda - k. 85.

W dniu 4 stycznia 2011 r. doszło do skutecznego doręczenia stronie pozwanej odpisu pozwu.

Dowód: potwierdzenie odbioru - k.55.

Sąd okręgowy w całości podzielił również przyjętą przez sąd rejonowy argumentację prawną dotyczącą sposobu ustalenia wysokości przyznanego zadośćuczynienia. Sąd rejonowy w sposób prawidłowy zastosował przepisy prawa materialnego. Ponadto, sama wysokość zasądzonej kwoty nie była przedmiotem sporu.

Odnosząc się zaś do zarzutu apelacji wskazać należy, że odsetki za opóźnienie należą się wierzycielowi od chwili wymagalności świadczenia. Dłużnik ma obowiązek spełnić świadczenie pieniężne dopiero od chwili, gdy zostało ono w dostateczny sposób skonkretyzowane poprzez m.in. wskazanie jego wysokości, od tej chwili bowiem można mówić o "świadczeniu pieniężnym" w rozumieniu wskazanego przepisu. Od wskazania kwoty dochodzonego świadczenia pieniężnego zależy ustalenie daty wymagalności roszczenia i daty płatności odsetek. Zgodnie z treścią mającego zastosowanie w niniejszej sprawie art. 455 kc, jeśli termin świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, to powinno być ono spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Natomiast stosownie do art. 481 § 1 kc, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody.

Orzecznictwo Sądu Najwyższego i doktryna prawa cywilnego stoją na stanowisku, aprobowanym przez sąd okręgowy w niniejszej sprawie, że w przypadku zadośćuczynienia odsetki stają się wymagalne od momentu wezwania o zapłatę sumy głównej. Z charakteru zadośćuczynienia, którego wysokość zależy jest od oceny rozmiaru doznanej krzywdy, ze swej istoty trudno wymiernej i zależnej od szeregu okoliczności związanych z następstwami uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia wynika, że obowiązek jego niezwłocznego spełnienia powstaje po wezwaniu dłużnika i odsetki za opóźnienie należą się wierzycielowi od tego właśnie momentu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 września 1970 r., sygn. akt II PR 257/70, OSNC 1971/6/103). Jak wskazuje Sąd Najwyższy, zobowiązanie do zapłaty zadośćuczynienia pieniężnego przewidzianego w art. 445 kc ma charakter bezterminowy, stąd też o przekształceniu go w zobowiązanie terminowe decyduje wierzyciel przez wezwanie dłużnika do jego wykonania. Nie ma przy tym znaczenia, że przyznanie zadośćuczynienia jest fakultatywne i zależy od uznania sądu oraz poczynionej przez niego oceny konkretnych okoliczności danej sytuacji, poszkodowany bowiem może skierować roszczenie o zadośćuczynienie bezpośrednio do osoby ponoszącej odpowiedzialność deliktową wynikającą ze skutków wypadku komunikacyjnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2005 r., sygn. akt I CK 7/05, niepubl.). Przytoczone orzeczenie potwierdza, iż momentem od którego należą się odsetki za opóźnienie w wypłacie zadośćuczynienia jest chwila wezwania dłużnika do jego zapłaty wraz ze skonkretyzowaniem żądanej kwoty.

W realiach niniejszego postępowaniu do konkretyzacji wysokości zadośćuczynienia doszło już w dniu 2 grudnia 2009 r., na etapie postępowania likwidacyjnego, jednak w piśmie inicjującym postępowanie sądowe powód domagał się zasądzenia odsetek nie od tego dnia, lecz od dnia doręczenia odpisu pozwu stronie przeciwnej i tym żądaniem sąd rejonowy był związany. Jak wynika z poczynionych przez sąd okręgowy dodatkowych ustaleń faktycznych, już przed wszczęciem postępowania sądowego strona pozwana była wzywana do zapłaty zadośćuczynienia w kwocie mieszczącej się w sumie zasądzonej wyrokiem, a zatem swoje bezterminowe wcześniej żądanie powód już wtedy przekształcił w żądanie konkretne i określone co do wysokości, powodując jednocześnie po stronie pozwanej stan opóźnienia w spełnieniu świadczenia w rozumieniu art. 481 kc. W niniejszej sprawie nawet więc żądanie odsetek od dnia wcześniejszego niż dzień doręczenia stronie pozwanej odpisu pozwu byłoby uzasadnione.

W ocenie składu orzekającego w nin. sprawie orzeczenie przyznające zadośćuczynienie ma charakter rozstrzygnięcia deklaratoryjnego, a nie konstytutywnego. Należy także zwrócić uwagę, że odsetki za opóźnienie mogą pełnić funkcję waloryzacyjną, co wyraźnie eksponowano w judykaturze Sądu Najwyższego (por. np. wyrok z dnia 30 października 2003 r., IV CK 130/02 nieopubl.; wyrok z dnia 18 kwietnia 2002 r., II CKN 606/00, nieopubl.; wyrok z dnia 11 marca 2003 r., V CKN 1723/00, nieopubl.). Ten waloryzacyjny aspekt odsetek, prowadzący w rezultacie do powiększenia ogólnej kwoty przyznanego pokrzywdzonemu zadośćuczynienia pieniężnego, powinien być brany pod uwagę przy rozważaniu sposobu zasądzenia odsetek za opóźnienie w spełnieniu zadośćuczynienia i to także przy założeniu, że wyrok zasądający takie zadośćuczynienie ma charakter deklaratoryjny.

Wskazać również należy, że sąd I instancji w uzasadnieniu wyroku nie uzasadnił szczegółowo zasądzenia odsetek od dnia 4 stycznia 2011 r., okoliczność ta była jednak z pewnością przedmiotem ustaleń sądu, gdyż w tym właśnie dniu doszło do doręczenia stronie pozwanej odpisu pozwu.

W wyniku oddalenia apelacji strony pozwanej, o kosztach postępowania sąd okręgowy orzekł na podstawie art. 98 kpc oraz § 12 pkt 1 ppkt 1 w zw. z § 6 ppkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Wobec powyższego, na podstawie art. 385 kpc, sąd okręgowy orzekł jak w sentencji.